

## Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1961.

14 JUIN 1961.

### PROJET DE LOI relatif à l'épuration civique.

PROJET  
TRANSMIS PAR LE SENAT (1).

#### SECTION 1.

Modification au Code pénal et au Code pénal militaire.

#### Article premier.

Les articles 123sexies, septies, octies et nonies du Code pénal sont remplacés par les dispositions suivantes :

*Article 123sexies.* — § 1<sup>er</sup>. — Par dérogation aux articles 31 et 32, les jugements ou arrêts de condamnation à la peine de mort, aux travaux forcés ou à la détention perpétuelle ou extraordinaire pour infraction ou tentative d'infraction prévue au Chapitre II du Titre I du Livre II du Code pénal, commises en temps de guerre, ne prononceront pas à charge des condamnés l'interdiction des droits qui y sont visés, mais entraîneront de plein droit la déchéance à perpétuité :

1° des droits énumérés au dit article 31 en ce compris les droits de vote, d'élection, d'éligibilité;

2° du droit d'être inscrit sur l'un des tableaux de l'ordre des avocats, sur une liste des avocats honoraires ou sur une liste des avocats stagiaires;

3° du droit de participer à quelque titre que ce soit à un enseignement donné dans un établissement public ou privé;

4° du droit d'être rémunéré par l'Etat en qualité de Ministre d'un culte;

(1) Voir :

*Documents du Sénat :*

30 (S. E. 1961) : Projet de loi (+ err.).

50 (S. E. 1961) : Rapport.

54 et 55 (S. E. 1961) : Amendements.

*Annales du Sénat :*

13 et 14 juin 1961.

## Kamer der Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1961.

14 JUNI 1961.

### WETSONTWERP betreffende de epuratie inzake burgertrouw.

ONTWERP  
DOOR DE SENAAT OVERGEZONDEN (1).

#### AFDELING 1.

Wijzigingen in het Strafwetboek en in het militair Strafwetboek.

#### Eerste artikel.

De artikelen 123sexies, septies, octies en nonies van het Strafwetboek worden vervangen als volgt :

*Artikel 123sexies.* — § 1. — In afwijking van de artikelen 31 en 32, spreken de vonnissen of arresten van veroordeling tot de doodstraf, dwangarbeid of levenslange of buitengewone hechtenis wegens een misdrijf of poging tot een misdrijf als omschreven in Hoofdstuk II, Titel I, Boek II van het Strafwetboek, in oorlogstijd gepleegd, tegen de veroordeelden geen ontzetting van de daarin bedoelde rechten uit, maar brengen van rechtswege vervalvenverklaring voor hun leven mede van :

1° de rechten genoemd in het vorenbedoelde artikel 31 met inbegrip van het recht om te stemmen, te kiezen en verkozen te worden;

2° het recht om ingeschreven te zijn op een tabel van de orde van advocaten, op een lijst van ereadvocaten of op een lijst van advocaten-stagiairs;

3° het recht om in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan enig onderwijs dat in een openbare of private inrichting wordt gegeven;

4° het recht om als bedienaar van een eredienst door de Staat te worden bezoldigd;

(1) Zie :

*Stukken van de Senaat :*

30 (B. Z. 1961) : Wetsontwerp (+ err.).

50 (B. Z. 1961) : Verslag.

54 en 55 (B. Z. 1961) : Amendementen.

*Handelingen van de Senaat :*

13 en 14 juni 1961.

5° du droit d'être dirigeant d'une association politique;

6° du droit de participer à quelque titre que ce soit à l'exploitation, à l'administration, à la rédaction, à l'impression ou à la diffusion d'un journal ou de toute publication dans les cas où cette participation a un caractère politique;

7° du droit de participer à la direction, ou à l'administration de toute manifestation culturelle, philanthropique et sportive ou de tout divertissement public dans les cas où cette participation a un caractère politique;

8° du droit de participer à l'exploitation, à l'administration ou d'une manière quelconque à l'activité de toute entreprise ayant pour objet les spectacles de théâtre, la cinématographie ou la radiodiffusion dans les cas où cette participation a un caractère politique;

9° du droit de participer à un titre quelconque à l'administration, la gérance ou la direction d'une association professionnelle ou d'une association sans but lucratif.

§ 2. — Par dérogation aux articles 32 et 33, les jugements ou arrêts de condamnation à d'autres peines criminelles ou à des peines correctionnelles pour infraction ou tentative d'infraction prévue au Chapitre II du Titre I du Livre II du Code pénal, commises en temps de guerre, pourront prononcer non l'interdiction de droits prévue aux dits articles mais la déchéance temporaire de tout ou partie des droits énumérés au paragraphe précédent.

Les déchéances inscrites aux lois électorales, en ce compris les articles 6 et 7, 2° du Code électoral, sont de toute façon applicables.

Les déchéances pourront être prononcées pour une durée de dix à vingt ans si la peine est la réclusion ou la détention ordinaire et pour une durée de cinq à dix ans si la peine est correctionnelle. La durée des déchéances fixée par le jugement ou l'arrêt de condamnation courra du jour où la condamnation contradictoire ou par défaut aura acquis force de chose jugée.

Article 123septies. — § 1<sup>er</sup>. — Les condamnés frappés de déchéance par application de l'article 123sexies pourront demander restitution des droits énumérés sous 6° à 9° à condition :

1° qu'ils ne soient pas détenus en exécution de la peine, ni fugitifs ou latitants;

2° qu'ils se soient acquittés des peines pécuniaires prononcées contre eux et se soient libérés des restitutions, dommages et frais auxquels ils ont été condamnés; toutefois, le tribunal peut affranchir de cette condition le condamné qui justifie s'être trouvé dans l'impossibilité de se libérer, soit à raison de son indigence, soit à raison de toute autre cause qui ne lui est pas imputable;

3° que depuis le jour où la déchéance a pris cours se soit écoulé un délai de vingt ans si le condamné a été frappé de la déchéance à perpétuité, de dix ans s'il a été frappé de la déchéance de dix à vingt ans à la suite d'une condamnation à la réclusion ou à la détention ordinaire et de cinq ans s'il a été frappé d'une déchéance de cinq à dix ans à la suite d'une condamnation à une peine correctionnelle.

§ 2. — La demande est adressée par lettre recommandée au Procureur du Roi du domicile ou de la résidence de l'intéressé et, si celui-ci n'a en Belgique ni domicile, ni résidence certaine, à celui de l'arrondissement de Bruxelles.

5° het recht om leider van een politieke vereniging te zijn;

6° het recht om, in welke hoedanigheid ook, deel te nemen aan de exploitatie, de administratie, de redactie, het drukken of verspreiden van een dagblad of van om het even welke publicatie, ingeval deze deelneming een politiek karakter heeft;

7° het recht om deel te nemen aan het bestuur of de administratie van enige demonstratie van culturele, philanthropische en sportieve aard of van enige openbare verma-  
kelijkheid, ingeval deze deelneming een politiek karakter heeft;

8° het recht om deel te nemen aan de exploitatie, aan het beheer of op enigerlei wijze aan de werkzaamheden van enige onderneming voor toneelvoorstellingen, cinematografie of radio-omroep, ingeval deze deelneming een politiek karakter heeft;

9° het recht om in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan het beheer, de zaakvoering of het bestuur van een beroepsvereniging of een vereniging zonder winstgevend doel;

§ 2. — In afwijking van de artikelen 32 en 33, kunnen de vonnissen of arresten van veroordeling tot andere criminele straffen of tot correctionele straffen wegens een misdrijf of poging tot een misdrijf als omschreven in Hoofdstuk II, Titel I, Boek II van het Strafwetboek, in oorlogstijd gepleegd, niet de ontzetting van rechten als omschreven in de genoemde artikelen uitspreken maar de tijdelijke vervallenverklaring van alle rechten genoemd in de vorige paragraaf of van een deel ervan.

De vervallenverklaringen bepaald in de kieswetten, met inbegrip van de artikelen 6 en 7, 2° van het Kieswetboek, zijn in ieder geval van toepassing.

De vervallenverklaringen kunnen worden uitgesproken voor de tijd van tien tot twintig jaren, indien de straf opsluiting of gewone hechtenis is en voor de tijd van vijf tot tien jaren, indien de straf correctioneel is. De tijd van de vervallenverklaringen bepaald bij het vonnis of het arrest van veroordeling, gaat in op de dag dat de op tegenspraak of bij verstek gewezen veroordeling kracht van gewijsde heeft verkregen.

Artikel 123septies. — § 1. — De veroordeelden die vervallen verklaard zijn bij toepassing van artikel 123sexies, kunnen herstel aanvragen in de rechten genoemd in nummer 6° tot 9°, op voorwaarde dat :

1° zij niet in hechtenis zijn ter uitvoering van hun straf, niet voorvluchtig zijn of zich versteken;

2° zij de tegen hen uitgesproken geldboeten hebben voldaan en de teruggaven, schadevergoedingen en kosten waartoe zij zijn veroordeeld, hebben gekweten; evenwel kan de rechtbank de veroordeelde van deze voorwaarde ontslaan indien hij bewijst dat hij in de onmogelijkheid verkeerde om die kwijting te verrichten hetzij wegens onvermogen hetzij wegens een andere oorzaak die niet aan hem te wijten is.

3° sinds de dag waarop de vervallenverklaring is ingegaan een termijn van twintig jaren verstreken is zo de veroordeelde vervallen is verklaard voor het leven, van tien jaren zo hij vervallen verklaard is voor tien tot twintig jaren ten gevolge van een veroordeling tot opsluiting of gewone hechtenis en van vijf jaren zo hij vervallen verklaard is voor vijf tot tien jaren ten gevolge van een veroordeling tot een correctionele straf.

§ 2. — De aanvraag wordt bij een ter post aangetekende brief gezonden aan de Procureur des Konings van de woonplaats of de verblijfplaats van de betrokkene en, indien deze in België noch woonplaats noch bepaalde verblijfplaats heeft, aan de Procureur des Konings van het arrondissement Brussel.

Le Procureur du Roi prend toutes informations qu'il juge nécessaire et porte la demande devant le tribunal de première instance.

L'intéressé comparaît devant le tribunal siégeant en chambre du conseil soit en personne, soit par un avoué ou par un avocat porteur des pièces, sur simple convocation lui adressée, sous pli recommandé à la poste, par le Procureur du Roi.

Cette convocation contient l'indication de la chambre du tribunal devant laquelle la demande sera portée et des jour et heure de la comparution. Il y aura au moins un délai de huit jours entre la notification et le jour de la comparution. La remise du pli recommandé à la poste vaut notification.

Si, sur la notification, l'intéressé ne comparaît pas soit en personne, soit par avoué, soit par avocat porteur des pièces, le tribunal peut avant de statuer sur la demande, ajourner la cause en vue de permettre au ministère public de lui adresser une nouvelle convocation.

Le dossier du ministère public est déposé au greffe du tribunal huit jours au moins avant l'audience fixée. La procédure se poursuit à l'audience comme en matière correctionnelle.

Le jugement rendu sur la demande est sans appel.

Si la demande est rejetée en tout ou en partie, elle ne peut être renouvelée avant l'expiration de deux années depuis la date de la décision judiciaire.

En cas de décès de l'intéressé, les recours et demandes prévus dans la présente loi peuvent être poursuivis par son conjoint, ses descendants, ses ascendants ou ses frères et sœurs.

Ils peuvent également être poursuivis par un ou plusieurs ayants cause à titre universel ou particulier qui justifieront d'un intérêt pécuniaire.

§ 3. — La restitution des droits dont les condamnés avaient été déchus par application du présent article n'a d'effet que pour l'avenir.

*Article 123octies.* — Lorsque le jugement ou l'arrêt entraînant la déchéance à perpétuité ou à temps des droits, par application de l'article 123sexies, est coulé en force de chose jugée, le ministère public le fait publier par extrait au *Moniteur belge* avec mention de la déchéance prononcée ou en découlant. En outre, il le signifie par extrait à l'officier de l'état civil du dernier domicile, en vue de l'inscription de cette même mention au registre de la population. Cette mention est reproduite au registre de la population de tout nouveau domicile.

*Article 123nonies.* — Celui qui en dépit de la déchéance résultant de l'application des paragraphes 1 ou 2 de l'article 123sexies fait, soit directement, soit par interposition de personne, usage de l'un des droits énumérés à cet article, est puni d'un emprisonnement d'un an à trois ans et d'une amende de 10.000 à 100.000 francs.

#### Art. 2.

Il est inséré dans la loi du 27 mai 1870, contenant le Code pénal militaire, un article 18bis disposant :

« Les articles 123sexies, septies, octies et nonies du Code pénal sont applicables aux infractions prévues par les articles 17 et 18 ».

De Procureur des Konings wint alle inlichtingen in die hij nodig oordeelt en brengt de aanvraag voor de rechtbank van eerste aanleg.

De betrokkene verschijnt voor de rechtbank in raadkamer, hetzij in persoon, hetzij bij pleitbezorger of bij een advocaat houder van de stukken, op eenvoudige oproeping die hem door de Procureur des Konings bij een ter post aangetekende brief wordt toegezonden.

Die oproeping vermeldt voor welke kamer van de rechtbank de aanvraag wordt gebracht, alsmede dag en uur van verschijning. Tussen de kennisgeving en de verschijning moeten ten minste acht dagen verlopen. De afgifte van de ter post aangetekende brief geldt als kennisgeving.

Indien de betrokkene na de kennisgeving niet verschijnt, hetzij in persoon, hetzij bij pleitbezorger of bij een advocaat houder van de stukken, kan de rechtbank, alvorens over de aanvraag uitspraak te doen, de zaak uitstellen om het Openbaar Ministerie gelegenheid te geven hem een nieuwe oproeping te zenden.

Het dossier van het Openbaar Ministerie wordt ten minste acht dagen voor de vastgestelde terechtzitting op de griffie van de rechtbank neergelegd. De rechtspleging wordt op de terechtzitting voortgezet zoals in correctionele zaken.

Het op de aanvraag gewezen vonnis is niet vatbaar voor hoger beroep.

Indien de aanvraag geheel of ten dele afgewezen wordt, kan zij niet worden hernieuwd voordat twee jaren zijn verstreken sedert de rechterlijke uitspraak.

Bij overlijden van de betrokkene, kan elk beroep en elke eis waarin deze wet voorziet, worden voortgezet door zijn echtgenoot, zijn bloedverwanten in de opgaande en neerdalende lijn, of zijn broeders en zusters.

Zij kunnen insgelijks voortgezet worden door een of meer rechtverkrijgenden onder algemene of bijzondere titel die van een geldelijk belang kan doen blijken.

§ 3. — Herstel in de rechten waarvan de veroordeelden bij toepassing van dit artikel vervallen verklaard waren, heeft slechts gevolg voor de toekomst.

*Artikel 123 octies.* — Wanneer het vonnis of het arrest dat de levenslange of tijdelijke vervallenverklaring van rechten ten gevolge heeft bij toepassing van artikel 123sexies, in kracht van gewijsde is gegaan doet het openbaar ministerie het bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad* bekendmaken, met vermelding van de uitgesproken of daaruit voortvloeiende vervallenverklaring. Het openbaar ministerie betekent het tevens bij uittreksel aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de laatste woonplaats met het oog op de inschrijving van deze vermelding in het bevolkingsregister. Deze vermelding moet in het bevolkingsregister van elke nieuwe woonplaats worden overgeschreven.

*Artikel 123nonies.* — Hij die, in weerwil van de vervallenverklaring die voortvloeit uit de toepassing van paragraaf 1 of 2 van artikel 123sexies, rechtstreeks of door het stellen van een tussenpersoon, gebruik maakt van een der in dat artikel genoemde rechten, wordt gestraft met gevangenisstraf van een tot drie jaar en met geldboete van 10.000 fr. tot 100.000 frank.

#### Art. 2.

In de wet van 27 mei 1870, houdende het Militair Strafwetboek, wordt een artikel 18bis ingevoegd, luidende :

« De artikelen 123sexies, septies, octies en nonies van het Strafwetboek zijn toepasselijk op de misdrijven omschreven in de artikelen 17 en 18 ».

## Art. 3.

La loi du 14 juin 1948 relative à l'épuration civique et celle du 29 février 1952 la modifiant sont abrogées.

## SECTION 2.

## Mesures temporaires.

## Art. 4.

Sont maintenues, dans les limites indiquées ci-après, les déchéances de droits civils et politiques encourues antérieurement à l'entrée en vigueur de la présente loi pour faits commis entre le 26 août 1939 et le 15 juin 1949 :

§ 1<sup>er</sup>. — Il est mis fin aux déchéances de droits civils et politiques qui ont été encourues soit en vertu des alinéas 1 ou 2 de l'article premier de l'arrêté-loi du 19 septembre 1945 relatif à l'épuration civique, soit par une inscription sur les listes de l'Auditeur militaire en vertu de cet arrêté-loi ou de la loi du 14 juin 1948, soit en vertu de l'article 7 de cet arrêté-loi ou de l'article 7, alinéa premier de cette loi.

§ 2. — Il est également mis fin aux déchéances des droits civils et politiques qui ont été encourues à la suite d'une condamnation correctionnelle, lorsque la peine d'emprisonnement ne dépasse pas trois ans.

§ 3. — Il sera mis fin par arrêté du Ministre de la Justice aux déchéances des droits civils et politiques encourues à la suite d'une condamnation à une peine privative de liberté supérieure à trois ans et inférieure à dix ans lorsque les intéressés introduisent à cette fin une requête indiquant explicitement qu'il entendent se conformer loyalement aux lois du peuple belge.

La requête n'est pas recevable si le requérant est encore détenu en exécution de sa peine ou s'il est fugitif ou latitant.

Cette restitution ne comporte pas, pour les condamnés à une peine privative de liberté de plus de cinq ans, relèvement des déchéances des droits de vote, d'élection et d'éligibilité résultant de l'article 6 du Code électoral et des autres dispositions des lois électorales.

§ 4. — Les condamnés à une peine privative de liberté de dix ans ou plus et ne dépassant pas vingt ans peuvent demander aux tribunaux la restitution totale ou partielle de leurs droits à l'exclusion de ceux de vote, d'élection et d'éligibilité dont ils ont été déchus par application des dispositions des lois électorales, en ce compris l'article 6 du Code électoral.

La recevabilité de cette demande est subordonnée aux conditions prévues au § 1<sup>er</sup> de l'article 123septies du Code pénal et la procédure est celle du paragraphe 2 du dit article.

§ 5. — Les condamnés à une peine privative de liberté dépassant vingt ans, pourront demander aux tribunaux la restitution totale ou partielle des droits énumérés sous 6<sup>o</sup> à 9<sup>o</sup> du paragraphe premier de l'article 123sexies du Code pénal.

La recevabilité de cette demande est subordonnée aux conditions prévues au § 1<sup>er</sup> de l'article 123septies du Code pénal et la procédure est celle du paragraphe 2 du dit article.

## Art. 3.

De wet van 14 juni 1948 betreffende de epuratie inzake burgertrouw en die van 29 februari 1952 tot wijziging daarvan worden opgeheven.

## AFDELING 2.

## Tijdelijke maatregelen.

## Art. 4.

De vervallenverklaring van burgerlijke en politieke rechten voor de inwerkingtreding van deze wet opgelegd wegens feiten gepleegd tussen 26 augustus 1939 en 15 juni 1949, wordt gehandhaafd binnen de volgende perken :

§ 1. — Er wordt een einde gemaakt aan de vervallenverklaringen van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd hetzij krachtens artikel 1, eerste of tweede lid, van de besluitwet van 19 september 1945 betreffende de epuratie inzake burgertrouw, hetzij ten gevolge van een inschrijving op de lijsten van de krijgsauditeur krachtens die besluitwet of de wet van 14 juni 1948, hetzij krachtens artikel 7 van die besluitwet of artikel 7, eerste lid, van die wet.

§ 2. — Er wordt eveneens een einde gemaakt aan de vervallenverklaringen van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd ten gevolge van een correctionele veroordeling, wanneer de gevangenisstraf drie jaar niet te boven gaat.

§ 3. — Er wordt bij besluit van de Minister van Justitie een einde gemaakt aan de vervallenverklaringen van burgerlijke en politieke rechten, opgelegd ten gevolge van een veroordeling tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar en minder dan tien jaar, wanneer de betrokkenen te dien einde een verzoekschrift indienen waardoor uitdrukkelijk aangeduid wordt dat zij voornemens zijn de wetten van het Belgische volk getrouw te zullen nakomen.

Het verzoekschrift is niet ontvankelijk indien de verzoeker nog in hechtenis is ter uitvoering van zijn straf, of indien hij voortvluchtig is of zich versteekt.

Dit herstel verleent aan de veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan vijf jaar geen ontheffing van de vervallenverklaring van het recht om te stemmen, te kiezen en verkozen te worden bij toepassing van artikel 6 van het Kieswetboek en de overige bepalingen van de kieswetten.

§ 4. — Veroordeelden tot een vrijheidsstraf van tien jaar of meer, doch minder dan twintig jaar kunnen aan de rechtbanken het volledig of gedeeltelijk herstel in hun rechten aanvragen met uitzondering van het recht om te stemmen, te kiezen en verkozen te worden, waarvan zij vervallen verklaard zijn bij toepassing van de bepalingen van de kieswetten, met inbegrip van artikel 6 van het Kieswetboek.

Voor de ontvankelijkheid van die aanvraag gelden dezelfde eisen als die welke in § 1 van artikel 123septies van het Strafwetboek zijn gesteld en de rechtspleging is die van § 2 van dat artikel.

§ 5. — Veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan twintig jaar kunnen aan de rechtbanken het volledig of gedeeltelijk herstel aanvragen in de rechten genoemd in de nummers 6<sup>o</sup> tot 9<sup>o</sup> van § 1 van artikel 123sexies van het Strafwetboek.

Voor de ontvankelijkheid van die aanvraag gelden dezelfde eisen als die welke in § 1 van artikel 123septies van het Strafwetboek zijn gesteld en de rechtspleging is die van § 2 van dat artikel.

§ 6. — Pour l'application des mesures temporaires, sont assimilées aux peines visées ci-dessus les peines supérieures réduites à ces taux par voie de grâce.

§ 7. — Les déchéances prévues aux littéras *e*, *f* et *g* de l'article 123<sup>sexies</sup> du Code pénal, telles qu'elles étaient libellées avant l'entrée en vigueur de la présente loi, ne sont maintenues que pour autant que la participation qui y est visée ait un caractère politique; la déchéance prévue au littéra *h* est supprimée.

§ 8. — Les dispositions prévues par les paragraphes précédents font cesser pour l'avenir tous les effets de ces déchéances; toutefois, elles ne restituent aux intéressés ni les titres, grades, fonctions, emplois et offices publics dont ils ont été destitués, ni la qualité d'avocat, d'avocat stagiaire ou d'avocat honoraire dont ils ont été privés.

Bruxelles, le 14 juin 1961.

*Le Président du Sénat,*

§ 6. — Voor de toepassing van de tijdelijke maatregelen worden met de vorenbedoelde straffen gelijkgesteld de zwaardere straffen die bij genademaatregel tot die strafmaat zijn verminderd.

§ 7. — De vervallenverklaringen bepaald in artikel 123<sup>sexies</sup>, letters *e*, *f* en *g*, van het Strafwetboek, zoals zij voor de inwerkingtreding van deze wet waren gesteld, blijven alleen gehandhaafd voor zover de daarin bedoelde deelneming een politiek karakter heeft; de vervallenverklaring bepaald in letter *h* wordt opgeheven.

§ 8. — De bepalingen van de vorige paragrafen doen voor het toekomstige, alle gevolgen van deze vervallenverklaringen ophouden; evenwel herstellen zij de betrokkenen niet in de titels, graden, openbare ambten, bedieningen en betrekkingen waaruit dezen zijn ontzet, noch in de hoedanigheid van advocaat, advocaat-stagiaire of ereadvocaat die hun is ontnomen.

Brussel, 14 juni 1961.

*De Voorzitter van de Senaat,*

P. STRUYE.

*Les Secrétaires,*

*De Secretarissen.*

A. DEMARNEFFE.  
L. DESMET.